

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

5/2024
27.06.2024

Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH – kwiecień 2024 r.

Według Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu w pierwszym kwartale 2024 r. sytuacja gospodarcza zaczęła się poprawiać, a Niemcy odnotowały wzrost PKB o 0,2%. Impulsy pro wzrostowe pochodziły z sektora budowlanego oraz eksportu. Eksport w ujęciu miesięcznym zwiększył się o 0,8% (głównie za sprawą odbiorców spoza UE), a import obniżył o -0,3%. W ujęciu kwartalnym zauważalny jest wzrost o odpowiednio 0,7% i 1,0% w przemyśle i w całym sektorze produkcyjnym. Wspomniany sektor budowlany odnotował wzrost rzędu 3,9%. Po wielomiesięcznych spadkach sprzedaż detaliczna zwiększyła się o 1,8% w ujęciu miesięcznym i 0,3% w ujęciu rocznym. Inflacja utrzymała się na poziomie 2,2%, przy czym ceny żywności wzrosły o 0,5% w ujęciu miesięcznym, a ceny energii spadły o 1,2% (w ujęciu rocznym). Spodziewane na wiosnę ożywienie na rynku pracy nie zmaterializowało się w 2024 r. ze względu na słabszą kondycję gospodarki.

→ [Die wirtschaftliche Lage in Deutschland im Mai 2024](#)

ANALIZY

● NIEMIECKIE FIRMY WOBEC ODBUDOWY UKRAINY

W dniu 10.04.2024 r. Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu opublikowało dokument strategiczny „Mobilizacja sektora prywatnego na rzecz odbudowy Ukrainy”. Dokument otwiera stwierdzenie, że odbudowa demokratycznej i stabilnej Ukrainy leży w niemieckim interesie, dlatego rząd federalny planuje większe wsparcie dla firm biorących lub chcących wziąć udział w odbudowie i modernizacji Ukrainy. W tym celu rząd federalny zamierza poprawić interakcję między instrumentami promocji handlu zagranicznego i współpracy rozwojowej poprzez wykorzystanie europejskich i wielostronnych instrumentów finansowania. Dokument zapowiada, że specjalna grupa sekretarzy stanu z sześciu ministerstw będzie regularnie konsultować postępy w tej sprawie. Obsługa wsparcia ma zostać zrealizowana m.in. przez GTAI czy AHK. Rząd zapowiada, że z 50 mld euro z unijnego wsparcia dla Ukrainy na lata 2024–2027 jest w stanie zapewnić ok. 7 mld euro na zintensyfikowanie niemieckich inwestycji, które będą przeznaczone na gwarancje ochrony przed ryzykiem i na dotacje. Na szczeblu międzynarodowym Niemcy planują koordynację na rzecz optymalnego wykorzystania zasobów publicznych z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) oraz Banku Światowego. Ponieważ niemiecki Bank Rozwoju (KfW) był jednym z współfinansujących ukraiński Fundusz Rozwoju Biznesu, KfW zamierza kontynuować program dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych przez ukraińskie banki dla MŚP. Jednocześnie Niemcy będą dążyć do przemodelowania Funduszu Rozwoju Biznesu na kształt instytucji podobnej do KfW. Ponadto KfW zapowiada rozszerzenie niemieckich instrumentów gwarancyjnych dla kredytów eksportowych. Jak zauważono w dokumencie, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) stanowią trzon ukraińskiej gospodarki i zapewniają dwie trzecie wartości dodanej oraz odpowiadają za ponad 80% zatrudnienia. Dlatego potrzebne jest wykorzystanie

środków finansowych na zapewnienie „kapitału pierwszej straty” dla funduszy inwestycyjnych oraz dotacje do oprocentowania linii kredytowych MŚP.

Następnie skupiono się w dokumencie na potrzebie zachęcenia do inwestowania uczestników rynku finansowego, filantropów i fundacji, które nie decydują się na inwestycje w Ukrainie ze względu na wysokie ryzyko. Miałyby stosownie do tego zostać utworzony oddzielny instrument finansowy. W ostatnich punktach dokumentu zwraca się uwagę na konieczność harmonizacji sektora wymiaru sprawiedliwości oraz wsparcia ze strony Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu w dostosowaniu prawa ukraińskiego do dorobku prawnego UE. Niemcy dostrzegają też dużą wartość i potencjał w przyszłej współpracy z Ukrainą w handlu surowcami. Ostatni punkt dotyczy wykorzystania odsetek od zamrożonego kapitału z aktywów rosyjskich (także dla niemieckich firm realizujących projekty na Ukrainie).

Dokument stara się uporządkować niemiecką politykę wsparcia dla Ukrainy i prezentuje konkretne rozwiązania. Jednocześnie nie należy odczytywać go w oderwaniu od realiów niemieckiej polityki gospodarczej. Strategia mobilizowania sektora prywatnego na kierunku ukraińskim przypomina podobne systemy wsparcia w odniesieniu do innych regionów świata, w których inwestowanie jest obciążone ryzykiem. Różnicę w porównaniu z tymi innymi regionami stanowi potencjalna skala inwestycji, gwarancji i wsparcia finansowego. Mobilizacja sektora prywatnego jest także szansą dla rządu federalnego na uniknięcie trudnych dyskusji dotyczących zaangażowania środków publicznych na odbudowę Ukrainy, zwłaszcza w kontekście przywracania hamulca zadłużenia. W podobny sposób pozwala także odsunąć lub zniwelować ryzyko powołania kolejnego unijnego mechanizmu finansowego, który finansowany byłby z długu zaciągniętego przez Komisję Europejską. Szczególnie przeciwny takiemu rozwiązaniu jest federalny minister finansów Christian Lindner.

→ [*Eckpunktepapier Wiederaufbau der Ukraine Mobilisierung des Privatsektors für den Wiederaufbau der Ukraine*](#)

WIADOMOŚCI

● Prezes BDI krytykuje rząd

Prezes Związku Niemieckiego Przemysłu (BDI) Siegfried Russwurm ostro skrytykował kanclerza Olafa Scholza (SPD) i jego podejście do sytuacji gospodarczej w Niemczech słowami: „To były dwa stracone lata”. W ocenie Russwurma urząd kanclerski nie docenia powagi sytuacji. Zauważył on jednocześnie, że stowarzyszenia przedsiębiorców prowadzą regularne rozmowy z ministrem gospodarki Robertem Habeckiem (Zieloni) i ministrem finansów Christianem Lindnerem (FDP), a sam kanclerz unika spotkań i rozmów, twierdząc, że „skargi to pieśń kupców”. Russwurm podkreśla, że Niemcy „rozwijają się znacznie wolniej niż prawie wszystkie porównywalne kraje,

w tym wielu sąsiadów, i stale tracą udział w rynku”. Ponadto prezes BDI apeluje, by na poważnie traktować suwerenność strategiczną i zaakceptować wyższe koszty, które się z nią wiążą. To miałyby oznaczać dodatkowe dotacje w indywidualnych przypadkach. Ponadto Russwurm negatywnie ocenia znaczące dotacje dla firm produkujących półprzewodniki. Choć w tym przypadku podkreśla zarazem, że „utrzymanie się w grze pozwoli zachować know-how”. Na zakończenie Russwurm stwierdził, że niektóre gałęzie przemysłu znikną z Niemiec, w tym ważna dla technologii wodorowych produkcja amoniaku. W ocenie prasy niemieckiej wystąpienie Russwurma tylko potwierdziło pogłoski o bardzo napiętych relacjach kanclerza Scholza z przedstawicielami biznesu.

- [Frankfurter Allgemeine Zeitung, BDI-Präsident über Ampel: „Zwei verlorene Jahre“](#)
- [Süddeutsche Zeitung, Scholz' Verhältnis zur Wirtschaft ist zerrüttet](#)

🕒 **Ukryte zadłużenie Niemiec**

Bundesbank szacuje zadłużenie władz federalnych, stanowych i samorządowych na kwotę 2,62 bln euro. Jak twierdzi Europejskie Centrum Badań Ekonomicznych (ZEW), niemieckie zobowiązania są w rzeczywistości o 10% wyższe. Ukryte długi wynikają przede wszystkim z ogromnego wzrostu zadłużenia Unii Europejskiej w czasie pandemii, w szczególności funduszu Next Generation EU, który jest wart 750 mld euro. Autorzy szacują udział Niemiec w długu UE na 260 mld euro, przy czym kwota ta nigdy nie jest uwzględniana w oficjalnych zestawieniach, pomimo faktu, że dług europejski zmniejsza swobodę fiskalną państw członkowskich. Według Bundesbanku w 2023 r. w relacji do PKB zadłużenie spadło o 2,4 p. proc. do 63,7%, za co miała odpowiadać wysoka inflacja, która podniosła wartość krajowych produktów i usług. Wysokość zadłużenia wpływa także na decyzje polityczne. SPD i Zieloni naciskają na złagodzenie sztywnego hamulca zadłużenia. Wskazują oni na stosunkowo niskie obciążenie starymi pożyczkami. Z kolei minister finansów Christian Lindner (FDP) odrzuca to stanowisko. Jednocześnie Lindner zaproponował późniejszą spłatę pożyczek z lat pandemii i kryzysu energetycznego (zaciągnięto je na kwotę ok. 300 mld euro). Według planu finansowego spłata, która miała rozpocząć się w 2028 r., została przesunięta na 2031 r. Lindner uważa, że dopiero spadek poziomu zadłużenia poniżej 60% PKB umożliwi spłatę długu tak jak planowano pierwotnie.

- [Frankfurter Allgemeine Zeitung, Deutschlands versteckte Haftung für 262 Milliarden Euro](#)

🕒 **Nieudane negocjacje w sprawie IRA**

Europejscy producenci samochodów w dalszym ciągu nie będą czerpać korzyści z hojnego dofinansowania w ramach Inflation Reduction Act w USA. Komisja Europejska oraz rząd USA nie osiągnęli porozumienia pomimo pojednawczego tonu sekretarza stanu USA Antony'ego Blinkena

oraz sekretarz handlu USA Giny Raimondo, który podkreślili znaczenie współpracy transatlantyckiej. W opinii ekspertów, kwietniowe spotkanie było ostatnią szansą na otwarcie IRA dla europejskiego przemysłu samochodowego przed wyborami prezydenckimi w USA. Zawodu nie krył prezes Związku Niemieckiego Przemysłu Siegfried Russwurm, który powiedział, że była to „strata okazji do wysłania ważnego sygnału politycznego w sprawie pogłębienia współpracy transatlantyckiej i promowania łańcuchów wartości na rynku akumulatorów po obu stronach Atlantyku”. Wtórowała mu Hildegard Müller, prezes Stowarzyszenia Przemysłu Motoryzacyjnego (VDA), która nazwała wynik rozmów „rozczarowaniem”. Müller wezwała negocjatorów do kontynuowania pracy nad porozumieniem. Według przepisów IRA 40% „krytycznych surowców”, takich jak lit, kobalt czy miedź, musi pochodzić z USA lub państwa, z którym USA mają podpisaną umowę o wolnym handlu (obecnie ogranicza się to do Kanady i Meksyku). Do 2027 r. udział ten ma wzrosnąć do 80%. Ponadto 50% baterii samochodowych musi zostać wyprodukowane na podobnych warunkach. Do 2029 r. odsetek ten ma wzrosnąć aż do 100%. Za niepowodzenie negocjacji KE oskarża „protekcjonistyczny kurs administracji prezydenta Bidena”. W opinii mediów Biden stara się w działaniach opierać na hasło „America First”, by nie oddać pola swojemu konkurentowi Donaldowi Trumpowi, a jakiegokolwiek ustępstwo wobec UE stałoby w sprzeczności z tym przekazem.

[Handelsblatt, Deutsche Autobauer gehen beim IRA leer aus](#)

KALENDARIUM

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
02.04.2024	Berlin	Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu (BMWK) przeznaczy 19 mln euro na rozwój platformy cyfrowej w ramach Niemieckiego Kodeksu Zrównoważonego Rozwoju (DNK). Platforma ma ułatwić przedsiębiorcom realizację obowiązków sprawozdawczych nakładanych przez prawo unijne.
04.04.2024	Berlin	Instytut Badań Ekonomicznych Leibniza w Halle (IWH) przedstawił w Ministerstwie Gospodarki nowy raport pt. „Poprawa regionalnej struktury gospodarczej”.
08.04.2024	Berlin	Sekretarz stanu Michael Kellner wziął udział w spotkaniu z 50 przedstawicielami branży gier komputerowych. Rozmowy dotyczyły znaczenia e-sportu dla niemieckiej gospodarki oraz potrzeby zwiększenia społecznego zrozumienia i akceptacji dla tej branży.

08.04.2024	Paryż	Na spotkaniu ministrów gospodarki Roberta Habecka (Niemcy), Bruno Le Maire'a (Francja) i Adolfa Urso (Włochy) omówiona została kooperacja w kreowaniu europejskiej agendy zielonej i cyfrowej transformacji na lata 2024-2029.
09.04.2024	Berlin	W ramach Inicjatywy Eksportu Energii Federalnego Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu umożliwiono składanie wniosków o dofinansowanie działań marketingowych dla MŚP, które oferują przyjazne dla klimatu technologie energetyczne na rynkach zagranicznych (do 100 000 euro na projekt).
10.04.2024	Berlin	Rząd federalny przyjął przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu dokument „Odbudowa Ukrainy”, w którym zawarte są sposoby wsparcia niemieckich firm, chcących zaangażować się w odbudowę Ukrainy.
10.04.2024	Bruksela	Komisja Europejska zatwierdziła nowe wytyczne dotyczące pomocy publicznej dla projektów dekarbonizacyjnych w przedsiębiorstwach. Dofinansowanie może wynieść do 200 mln euro.
10.04.2024	Berlin	W ramach IV ustawy o odciążeniu biurokracji (<i>Bürokratieentlastungsgesetz IV</i>) przyjęto pakiet ulg w odniesieniu do instrumentów gwarancyjnych na rzecz promocji handlu zagranicznego.
10.04.2024	Berlin	Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (BMI) oraz Federalne Ministerstwo Gospodarki i Ochrony Klimatu (BMWK) wspólnie zainaugurowały powstanie Instytutu Danych. Instytucja ta ma na celu rozwiązywanie problemów w ekosystemie danych w różnych sektorach gospodarki oraz promować dostępność i wykorzystanie danych.
12.04.2024	Berlin	W Bundestagu przyjęto ustawę o planowaniu rozwoju sieci wodorowej i finansowaniu sieci bazowej.
15.04.2024	Berlin	Rada Ekspertów ds. Klimatu przedstawiła w Ministerstwie Gospodarki i Ochrony Klimatu raport z badań dotyczący obliczenia emisji gazów cieplarnianych w Niemczech w 2023 r. Według Rady spadek emisji w 2023 r. był jednym z największych od 1990 r.
16.04.2024	Berlin	Federalny minister cyfryzacji i transportu Volker Wissing, oraz sekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki Franziska Brantner wraz z chińskim ministrem przemysłu i technologii informacyjnych Jinem Zhuanglongiem podpisali wspólną deklarację woli w sprawie współpracy w dziedzinie zautomatyzowanej i usieciowionej jazdy.
17.04.2024	Abu Zabi	Sekretarz Stanu Stefan Wenzel reprezentował Niemcy podczas 14. posiedzenia Agencji Energii Odnawialnej (IRENA).

18.04.2024	Berlin	W Ministerstwie Gospodarki i Ochrony Klimatu odbyła się konferencja „Roadmap System Stability” na temat ram technicznych neutralnego dla klimatu systemu elektroenergetycznego.
18.04.2024	Kijów	Minister Robert Habeck udał się z wizytą do Kijowa, gdzie spotkał się z prezydentem Wołodymyrem Zełenskim. Ministrowi towarzyszyła delegacja biznesowa, a rozmowy dotyczyły przygotowań do konferencji o odbudowie Ukrainy.
19.04.2024	Berlin	Sekretarz stanu Sven Giegold przedstawił raport dotyczący eksportu broni za pierwszy kwartał 2024 r. Wydano zezwolenia na eksport uzbrojenia na kwotę 5,2 mld euro. 70% trafiło jako wsparcie na Ukrainę.
22.04.2024	Berlin	Sekretarz stanu Anna Christmann w imieniu Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu wręczyła coroczne nagrody dla 21 innowacyjnych start-upów.
23.04.2024	Hanower	Minister Robert Habeck wraz z norweskim ministrem energii Terje Aaslandem przedstawili raport z postępu prac niemiecko-norweskiej grupy zadaniowej ds. wodoru.
24.04.2024	Kiszyniów	Minister Robert Habeck udał się do Mołdawii, gdzie spotkał się z premierem Dorinem Receanem. Rozmowy dotyczyły wpływu wojny na Ukrainie na Mołdawię, integracji tego państwa z UE oraz zapewnieniu dostaw energii.
24.04.2024	Berlin	Sekretarz stanu Sven Giegold oraz pracownicy Ministerstwa Gospodarki i Ochrony Klimatu spotkali się z grupą profesorów ekonomii z „Sieci Ekonomistów” w celu omówienia aktualnej polityki gospodarczej.
29.04.2024	Berlin	Sekretarz stanu Anna Christmann ogłosiła nowy nabór wniosków dla start-upów w ramach programu Digital Hub.
29.04.2024	Darmstadt/Getynga	Minister Habeck rozpoczął dwudniową podróż, podczas której wizytował zakłady farmaceutyczne. Rozmowy dotyczyły m.in. bezpieczeństwa produkcji leków w przypadku zerwania łańcuchów dostaw.

